MS – 090

II Semester B.B.M. Examination, May/June 2014
(F + R) (2011-12 and Onwards)
LANGUAGE SANSKRIT – II
Virupaksha Vasantotsava Champu (Vanaprasanga)
Grammar and Composition

Time : 3 Hours   Max. Marks : 100

Instructions : *1) Answer in **Sanskrit, Kannada** or **English**.*
*2) Q. No. **V, VI** and **VII** should be answered in **Sanskrit only**.*

I. **द्वयो:** प्रश्नयो: उत्तरं **संस्कृत, कन्नड** अथवा **आङ्गल**भाषया वा लिखत।
ಎರಡಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ, ಕನ್ನಡ ಅಥವಾ ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ :
Answer **any two** of the following in **Sanskrit, Kannada** or **English :** **(2×12=24)**

a) चम्पूकाव्यस्य लक्षणं विलिख्य यथेच्छं द्वे चम्पू काव्ये अधिकृत्य लिखत।
ಚಂಪೂ ಕಾವ್ಯದ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಬರೆದು ಬೇಕಾದ ಎರಡು ಚಂಪೂ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.
Define the Champu kavya and write about any two चम्पू.

b) विरूपाक्षदेवस्य 'मृगयोत्सवमधिकृत्य' लिखत।
ವಿರೂಪಾಕ್ಷದೇವನ 'ಮೃಗಯೋತ್ಸವವನ್ನು' ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.
Write an essay about the 'hunting expedition' of Lord Virupaksha.

c) विरूपाक्ष वसन्तोत्सव चम्पो: 'अरण्यवर्णनं' यथा ग्रन्थं लिखत।
ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ವಸಂತೋತ್ಸವ ಚಂಪೂವಿನ 'ಅರಣ್ಯ ವರ್ಣನೆ'ಯನ್ನು ಯಥಾ ಗ್ರಂಥ ಬರೆಯಿರಿ.
Describe 'the forest' as per the text Virupaksha Vasanthotsava Champu.

II. अ) **द्वयो:** श्लोकयो: अनुवादं कृत्वा विवृणुत।
ಎರಡು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿ ವಿವರಿಸಿ :
Translate and explain **any two** verses : **(2×5=10)**

1) जम्बू कोमल पल्लवोऽभिलषतीवाद्यैव पम्पापते:
प्रीत्यै केनचिदेव कर्तुमुचितं क्षोणीबुधाराधनम्।
पत्राण्यात्मन एव कंचनसमं पात्रं विधायात्र चेत्
भक्ष्याज्यादि सुभोज्यवस्तु निहितं तत्सार्थकस्स्यामिति।।

2) तत: परावृत्य कवि पदे पदे
वदन्नयं पाहि महेश मामिति।
तथैव शैवं कवचं स्मरन् वनं
जगाम मित्रानुगत: शनैश्शनै:।।

P.T.O.

3) गत्वा तत्र जलं निपीय विमलं पंपापतिं संस्मरन्
एवं प्राह कवि: सखे स्वयमिह श्रीतुंगभद्रानदी ।
पंपारण्यविलोकनाय कुतुकात् किंवाऽगता केनचित्
नीतांगी सरिदत्र संगतवती न ज्ञायतेऽन्येति सा ।।

4) अन्ये तु केचन जना नगरीं प्रति स्वां
स्वामीश्वरस्य नगरात् परितोऽयनेषु ।
रथ्यापगा: क्रयिकलोकचयोदकौघ
तीर्णा अपि त्वरितमेव गता विलंघ्य ।।

आ) **एकस्य** गद्यभागस्य अनुवादं कुरूत ।

ಒಂದನ್ನು ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ :

Translate **any one** of the passages : **(1×10=10)**

अत्रैव हि राजहंसो बिसदण्डोद्धतश्वेतशतपत्रायतातपत्र च्छायायां तपनातपसन्तापपरिजिहीर्षयेव सत्वरमागच्छ तापि वासन्तिकादि लतावनितारुणपल्लवपाणि तलार्पित कुरुमामोद भरभरितमोदभरेणेव अन्तरान्तरा व स्थाय शनै: शनैरागतेन मलय मारुतेन समुत्पादित तनुतरंग परंपरान्दोलनेन जनितं डोलासुखं ढौरुते ।

अथवा / ಅಥವಾ / OR

शिवरहस्ये तु क्षीरसागरकन्यका पुंडरीकाक्षवक्ष: स्थलाप्त्यपेक्षयार्धनारीश्वरं प्रति तपस्यन्ती सती शिवलिंगार्चनाय वृक्षमिमं निर्मायास्यदलैरच्छिद्रै: कोमलै: गौरी रमणमाराध्य तदनुग्रहादवाप्तमनोरथा सती एन वमनीरूहं महादेवाय समर्पितवतीति पुराण पुण्यकथा श्रुयते ।

III. **त्रयाणां** वाक्यानां ससन्दर्भं लिखत ।

ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಭ ಸಹಿತ ವಿವರಿಸಿ :

Annotate **any three** of the following : **(3×4=12)**

1) रुद्राणी लक्ष्मीरित्यभिधीयते ।

2) जगाम मित्रानुगत: शनैश्शनै: ।

3) 'परमेश्वर पुनर्दर्शनं देहीति' ।

4) देवस्य तूर्णं मृगयाविनोदनायेव जगाम दूरम् ।

5) दूरात्प्रणम्य निजमार्गगता बभूवुः ।

6) दिवस्सोपानं वेत्यमनुत महागोपुरगिरिम् ।

IV. द्वयोः लघुटिप्पणी लिखित :

ಎರಡನ್ನು ಕುರಿತು ಲಘು ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ :

Write short notes on **any two** of the following : (2×4=8)

1) चम्पू रामायणम् ।
2) अहोबलः ।
3) नीलकण्ठविजय चम्पू ।
4) व्याघ्रदर्शनम् ।

V. एतेषां प्रश्नानाम् उत्तरं **संस्कृत** भाषायां लिखत :

1) वाक्यदोषान् परिहरत (**पञ्चानामेव**) (5×1=5)

1) सत्यम् अहं वदति ।
2) रामः सीतायाः सह गच्छति ।
3) हरिः वैकुण्ठे अधि वसति ।
4) कृष्णस्य परितः गोपिकाः नृत्यन्ति ।
5) गृहस्य बहिः वृक्षः अस्ति ।
6) शिवं नमः ।
7) भवान् गच्छसि ।

2) वाक्ये योजयत (**त्रयाणामेव**) : (3×1=3)

1) यदा – तदा
2) गन्तुं
3) भीतः
4) यः – सः
5) सर्वदा
6) पठति ।

3) व्याकरणरीत्य पदपरिचयं कुरूत (**चतुर्णामेव**) : (4×1=4)

1) गच्छत्
2) पठित्वा
3) पठितुं
4) विहाय
5) पतितवान्
6) कर्तव्यम्
7) पठति स्य ।

4) **चतुर्णां** समासानां **एकैकं** उदाहरणं लिखत : **(4×1=4)**

1) कर्मधारय: 2) बहुव्रीहि:

3) द्वन्द्व: 4) पञ्चमी तत्पुरुष:

5) अव्ययी भाव: 6) द्विगु: ।

VI. **संस्कृत** भाषया अनुवदत :

ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ:

Translate into **Sanskrit** : **(1×5=5)**

ಹರಿತವಾದ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಕಡಿದ ಕಾಡಿನ ಮರಗಳು ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಚಿಗುರುತ್ತವೆ. ಬಾಣಗಳ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಗಾಯಗೊಂಡ ಶರೀರವು ಪುನಃ ವಾಸಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕಠೋರ ಮಾತಿನಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಗಾದ ಗಾಯವು ಯಾವತ್ತೂ ವಾಸಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಎಲ್ಲ ಗಾಯಗಳನ್ನು ವಾಸಿಮಾಡಬಹುದು, ಮಾತಿನಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಗಾದ ಗಾಯವನ್ನು ವಾಸಿ ಮಾಡುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ ಎಂದರ್ಥ.

The trees that are cut down by sharp weapons will gradually sprout up again. In the same way a wounded body will also get cured after certain time, but the mind that is wounded by the harsh words can never be cured. It means that all kinds of physical wounds can be cured but the wounds that hurt the feelings by harsh words can never be cured.

VII. इमं परिच्छेदं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत। **(5×3=15)**

केवलं भोगार्थं मनुष्यजन्म न भवति। अत: अस्माकं पूर्वजा: प्रापञ्चिक सुखं क्षणिकमिति निश्चितवन्त:। धर्म-अर्थ-काम-मोक्षाख्या: चतुर्विध पुरुषार्था: सन्ति। चतुर्विधपुरुषार्थानां प्राप्तिरेव नरजन्मन: परमोद्देश:। चतुर्विधपुरुषार्थेषु मोक्ष: परम पुरुषार्थ: भवति। मोक्षस्य प्राप्ति: तत्वज्ञानद्वारा भवति। वेदान्त ग्रन्था: तत्त्वज्ञानं बोधयन्ति।

प्रश्ना :

1) कस्य जन्म भोगार्थं न भवति ?

2) पूर्वजा: किं क्षणिकमिति निश्चितवन्त: ?

3) चतुर्विधपुरुषार्था: के ?

4) नरजन्मन: परमोद्देश: क: ?

5) तत्त्वज्ञानं के बोधयन्ति ?